

Бюлетин на Центъра на промишлеността на Република България в Москва

Януари 2023/брой 01

СЪДЪРЖАНИЕ

МАРКЕТИНГОВИ ПРОУЧВАНИЯ:

ПРОИЗВОДСТВОТО НА СИРЕНА И КАШКАВАЛИ В РУСИЯ;

ИНФОРМАЦИОННИ МАТЕРИАЛИ:

РЕЗУЛТАТИ ОТ 2022 г. И ПРОГНОЗА ЗА 2023 г.;

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ В РУСИЯ, КОИТО РЯДКО СЕ СПОМЕНАВАТ В ПЪТЕВОДИТЕЛИТЕ:

ЧУКОТКА.

ОСТРОВИ, КЪДЕТО ПЪТУВАТЕ ВЪВ ВРЕМЕТО - ОСТРОВ РАТМАНОВ;

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ИНДУСТРИЯТА
ЦЕНТЪР НА ПРОМИШЛЕНОСТТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В МОСКВА

ЩАСТЛИВА НОВА ГОДИНА!

Екипът на Центъра на промишлеността
на Република България в Москва,
Ви пожелава през 2023 година
просперитет, стабилност
и неизчерпаема енергия.

ПРОВЕДЕНИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗЛОЖЕНИЯ И ФОРУМИ

В МОСКВА ПРЕЗ М. ЯНУАРИ 2023 Г.

ДАТА	НАЗВАНИЕ, КРАТКО ОПИСАНИЕ
24.01 27.01.2023	UPAKEXPO - 2023 Международна специализирана изложба за опаковъчни технологии. Рециклиране, опаковане, печат.
24.01 27.01.2023	RUPLASTICA - 2023 Международна специализирана изложба за пластмаси и каучук.
24.01 26.01.2023	DairyTech - 2023 21-во Международно изложение за оборудване за производство на мляко и млечни продукти.
25.01 27.01.2023	Агрос - 2023 Международно изложение за технологии за животновъдство и фуражното производство.

ИНФОРМАЦИОННИ МАТЕРИАЛИ

РЕЗУЛТАТИ ОТ 2022 г. И ПРОГНОЗА ЗА 2023 Г.

Експерти на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“

Изминалата година се превърна в една от най-бурните в историята на Руската федерация. Въпреки това, даже в условията на непредвидими външни сътресения, местната икономика демонстрира изключителен запас на сигурност. Експерти на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“ анализираха основните предизвикателства на изминалата година и формира консенсусна прогноза за 2023 г. Институтът се фокусира върху състоянието на руската икономика, макроикономическите показатели, правителствената парично-кредитна политика и логистиката.

Като цяло руската икономика се справи с предизвикателствата по-добре от очакваното; Темповете на спад на реалните разполагаеми доходи на населението се ускорява; Инфлацията в Русия се оказа по-ниска от очакваната (12% вместо предварително прогнозираните 20%); Трябва да очакваме умерено облекчаване на парично-кредитната политика на регулатора през 2023 г.; В базовия сценарий, при липса на външни шокове, рублата ще бъде умерено колеблива спрямо долара и еврото; През 2022 г. обичайните маршрути за доставка бяха разрушени, обемът на трафика падна няколко пъти. Компаниите обаче успяха да преконфигурират веригите за доставки. Рано е да се отпусваме, тъй като кризата, започнала през 2022 г., може да стане глобална и продължителна.

Резултати на макроикономическите показатели за 2022 г. - Александър Широв, директор на Института за икономическо прогнозиране на Руската академия на науките, член на Научния съвет на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипина“: В края на 2022 г. руската икономика демонстрира високия си адаптивен капацитет. Натискът, който развитите икономики оказват върху нея, обаче доведе до намаляване на нивото на икономическа активност и засилване на кризисните явления в различни области. Събитията от тази година също показаха засилване на тенденциите в регионализацията на световната икономика, включително чрез намаляване на надеждността на транзакциите и резервите във валутите на развитите страни. Преходът на световната икономика към модел на развитие, базиран на няколко регионални центъра, ще изисква преходен период, през който са възможни кризи и

периоди на относително нисък икономически растеж. Всичко това, в допълнение към санкциите, създава допълнителни рискове за руския износ. Въпреки доста сериозния набор от санкции, които бяха приложени срещу Русия, навлизането на икономиката в кризата беше плавно. Защитните механизми, които определиха тази траектория на кризата, бяха: невъзможността от бърз отказ от ключови руски експортни стоки; набор от действия за защита на вътрешните финансови и стокови пазари, предприети от 2014 г. насам; непоследователност и разнопосочност на редица решения, като част от санкционните пакети.

Ако през първата половина на 2022 г. най-големият негативен ефект се формира поради ограниченията върху доставките на вносни стоки за Русия, то през втората половина на годината най-голям негативен ефект имаше намаляването на физическите обеми на износа. Според нашите оценки до края на 2022 г. БВП на Русия ще намалее с 2,7%, потреблението на домакинствата с повече от 5%, а инвестициите с 1,6%. Като цяло икономическият спад през 2022 г. може да се оцени като умерен.

Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Центъра за стратегически изследвания, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипина“: Като цяло руската икономика демонстрира висока устойчивост на безпрецедентния санкционен натиск, който удари страната. Наличната в момента официална статистика показва, че реалната динамика на ключовите показатели се оказва значително по-добра от първоначалните очаквания, които бяха обявени от експертната общност и официалните ведомства още през пролетта. Динамиката на промишленото производство през януари-октомври 2022 г. се оказва положителна - ръст от 0,1% на годишна база. Включително 1,4% увеличение в добива. Съществен положителен принос има и производството на готови метални изделия (+3,6% на годишна база за 10 месеца), машини и оборудване (+3,7%), електроника (+6,3%). Това до голяма степен се дължи на увеличеното търсене от военно-промишления комплекс и строителния сектор - последният, след резултатите от 10 месеца на 2022 г., нарасна с 5,8% на годишна база. Освен това има ясна положителна тенденция във фармацевтичната индустрия, която получи значителен тласък дори по време на пандемията - според резултатите от 10 месеца на 2022 г. ръстът на производството възлиза на 17,8% на годишна база. Според актуализирани оценки на руското Министерство на икономическото развитие, спадът на БВП през януари-октомври възлиза на 1,9%, а като цяло се прогнозира спад от 2,9% за годината (срещу консенсусните прогнози за срив от 9-10% през април). Инфлацията също се оказва значително по-ниска от първоначалните очаквания: през ноември 2022 г. инфлацията беше 12% на годишна база и до края на годината едва ли ще нарасне значително, въпреки че преди шест месеца прогнозите за края на годината надхвърлиха 20%.

Благодарение на сравнително бързото реструктуриране на веригите за доставки беше възможно да се избегне значителен срив на вноса и да се запази износьт. Стартирането на механизма за паралелен внос и укрепването на рублата до 7-годишни максимуми до средата на годината също оказаха положителен ефект върху инфлационната картина.

Ян Мелкумов, икономически наблюдател, експерт в „Института по растеж икономиката на им. П.А. Столипин“: Резултатите от годината могат да се нарекат разочароващи. Естествено, рецесията (много неравномерна по сектори) би била много по-дълбока, но държавните разходи за военно-промишления комплекс частично я компенсират - статистически. Няма ползи за населението от тези разходи (с изключение на тези, които работят пряко във военно-промишления комплекс). Тази икономическа рецесия ще се задълбочи през следващата година. Но проблемът дори не е в намаляването на производствените обеми, а много по-дълбоко: първо, общата несигурност за бъдещето и страховете от по-нататъшно влошаване, рязко съкращават хоризонта на планиране и поставят бизнеса в режим на спестяване на всичко, предимно на инвестиции. Второ, същият фактор заедно със санкциите, водят до примитивизиране и архаизиране на икономиката, фактически блокирайки перспективите за бъдещо развитие. И накрая, на трето място, надеждите за "светлина от Изток", т.е. от Китай не е нищо повече от

призрак: китайските банки и компании се съобразяват предимно с режима на санкции, тъй като американският и европейският пазар за повечето от тях са несравнимо по-важни от руския. И в случаите, когато те са готови да сътрудничат, това е готовност при собствени условия - като половин отстъпка от цената на закупения петрол. И колкото по-нататък се развиват събитията по тази траектория, толкова по-голяма ще бъде зависимостта от китайски контрагенти за всички руски компании, по един или друг начин свързани с международния обмен (повечето от тях).

Динамика на валутите (долар, евро, юан) - Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Центъра за стратегически изследвания, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипина“: Тази година курсът на рублата претърпя сериозни сътресения. След обновяването на историческия минимум в началото на март (над 120 рубли за долар), до средата на годината курсът на рублата се засили до 50 рубли за долар за първи път от 7 години. Основният фактор зад тази нестабилност беше, разбира се, налагането на санкции върху международните резерви на Русия, което принуди „Банк Русия“ да наложи ограничения върху движението на капитали. В такива условия основна роля започва да играе динамиката на текущите операции, в частност търговския баланс. В тази връзка значителният спад на вноса поради санкции и редица логистични проблеми доведоха до забележимо укрепване на рублата в средата на годината. Въпреки това изграждането на нови вериги за доставки и стартирането на механизъм за паралелен внос позволи на националната валута да се стабилизира близо до нивото от 60 рубли за долар през следващите няколко месеца. От началото на декември нестабилността на руския валутен пазар отново се увеличи. Основният тласък надолу може да дойде след началото на ембаргото върху доставките на петрол за Европа.

Ян Мелкумов, икономически наблюдател, експерт в „Института по растеж на икономиката на им. П.А. Столипина“: Американската икономика е в по-добра позиция от европейската, така че следващата година в Европа най-вероятно ще има не много дълга и дълбока рецесия, но рецесия. Докато в Америка е вероятно да се избегне. Следователно е вероятно доларът да се засили спрямо еврото, включително поради нарастващите лихвени проценти, което Европейската централна банка едва ли ще може да си позволи, въпреки инфлацията. Юанът вероятно ще се понижи предпазливо спрямо долара, за да стимулира търсенето на китайски износ, но по начин, който не предизвиква обвинения във валутен дъмпинг. Рублата ще се понижи спрямо повечето контрагенти, тъй като приходите от износ на въгледороди ще намалеят след въвеждането на ембаргото.

Парично-кредитна политика - Александър Широв, директор на Института за икономическо прогнозиране на Руската академия на науките, член на Научния съвет на „Института за растеж на икономиката на им.П.А. Столипин“: След рязкото покачване на основния лихвен процент до 20% през март 2022 г. „Банк Русия“ премина към постепенно нормализиране на паричните условия. През следващите шест месеца регулаторът понижи лихвения процент с 12,5 процентни пункта, довеждайки го до предкризисните 7,5%. Това беше улеснено от силния обменен курс на рублата и значителното отслабване на потребителското търсене, което заедно отслаби проинфлационните рискове. През последните няколко месеца обаче „Банк России“ зае изчаквателна позиция поради факта, че проинфлационните и дезинфлационните рискове са балансирани. От една страна, продължаващото слабо потребителско търсене поддържа стабилен спад на годишната инфлация. От друга страна, инфлационните очаквания, от които се ръководи регулаторът, остават на високо ниво – през декември те възлизат на 12,1%. В допълнение, продължаването на логистичните и други външнотърговски проблеми, както и обезценяването на рублата през декември, също могат да действат като значителен рисков фактор за динамиката на цените за „Банк России“.

Банково дело - Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Центъра за стратегически изследвания, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Банковият сектор през 2022 г. почувства последиците от кризата, което доведе до значително намаляване на кредитирането, както на физически, така и на юридически лица. Според резултатите от януари-октомври 14,4 трилиона рубли заеми са издадени на населението, което се оказа с 15% по-малко от същия период на миналата година. Това е повлияно и от високото дългово бреме на гражданите, породено от високото търсене на кредити през предходните години, и общата промяна в потребителското поведение към спестовния модел в условията на повишени икономически рискове и несигурност. Включително 20% намаление на обема на ипотечните кредити. Това отчасти се дължи на прегряването на жилищния пазар, където цените на първичния пазар нарастват бързо от 2020 г. насам: според Росстат през третото тримесечие на 2022 г. средната цена на квадратен метър жилища в Русия като цяло достигна 121,3 хиляди рубли, което е с 30% повече от същия период на 2021 г. и с 59% според третото тримесечие на 2020 г. Въпреки спада в обемите на кредитиране, обемът на кредитния портфейл на дребно достигна 26,2 трилиона рубли към началото на ноември (+9,7% на годишна база), което се дължи главно на увеличението на портфейла от ипотечни кредити в контекста на стабилно нарастване на средния матуритет на кредита и осезаемо намаляване на процента на предсрочно погасяване. В същото време портфейлът от заеми за автомобили намалява през по-голямата част от времето от началото на март и в крайна сметка достигна 1,2 трилиона рубли до ноември, което е с 1,4% по-ниско от същия период на 2021 г. Обемът на издаване на кредити на корпоративни клиенти на пръв поглед пострада още повече: според резултатите от 10 месеца на 2022 г. издаването на заеми на юридически лица и индивидуални предприемачи е намаляло с 23,5% в годишно изражение до 53,1 трилиона рубли. Основен принос за този спад обаче има намаляването на кредитирането за финансовия сектор (-49%), както и търговията на едро и дребно (-9,2%), които заедно представляват повече от половината от банковото корпоративно кредитиране. Кредитирането на други предприятия от реалния сектор на икономиката дори нараства с 6.6% на годишна база. Това може да се дължи на прилагането на държавни програми за подпомагане на бизнеса, включително чрез облекчени кредити. Това се потвърждава от динамиката на среднопретеглената лихва по кредитите, отпуснати на МСП: през октомври тя спадна до 10,23%, което е дори по-ниско от нивото през януари (11,1%).

Логистика - резултати от 2022 г - Вадим Филатов, заместник-директор на ПЕК (мултисервизен оператор на логистични услуги, експерт в областта на интегрираните решения и организацията на превоза на товари в Русия и чужбина), експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Характерните символи на тази година в логистиката са перестройката и трансформацията. Пазарът изпадна в турбуленция: обичайните маршрути за доставка бяха унищожени, а обемът на трафика падна няколко пъти. Повечето вериги за доставки за логистични компании трябваше да бъдат изградени наново, което отне няколко месеца. Клиентите се насочиха към алтернативни доставчици и пазари на продажби в страните от ОНД, Югоизточна и Централна Азия. След това логистиката беше преустроена - компаниите пуснаха десетки нови транспортни услуги в тези страни. Клиентите се сблъскаха с проблеми при намирането на партньори, неуспехи във финансовите плащания, забавяне на стотици контейнери, проверките им на границите. Ето защо опитни компании за услуги са се превърнали в консултанти по избор на продукти, финансови анализатори и адвокати. Повечето клиенти вече не се нуждаят от доставка от точка А до точка Б, те се нуждаят от цялостна логистична услуга. Тази година разходите на логистичните компании са се увеличили значително. Разходите за транспорт са се увеличили с 16%, разходите за закупуване на оборудване са се увеличили с 20-40%, цената на резервните части - с 20-50%. През цялата година компаниите се опитваха да оптимизират разходите, за да не прехвърлят ръста на разходите за транспорт изцяло върху тарифите на клиентите.

Например, тази година ПЕК намали разходите за твърди опаковки с 25%. Освен това компанията стартира производство на палети, оборотни контейнери и палетни рампи за собствени нужди и осигури площадки за тези позиции на 60%. Повече от 50% от рециклируемите материали са включени в производството на опаковки. Помагат за минимизиране на разходите, включително собствените ремонтни съоръжения за камиони, които се намират в Москва, Минск, Новосибирск, Екатеринбург, Санкт Петербург и Ростов на Дон. През есента обемът на групажните превози в Русия се възстанови. По международните маршрути най-много нараства товаропотока от Китай. От септември обемът на заявките в ПЕК за доставки от Китай се увеличилава месечно средно с 4%. Виждаме нарастване на търсенето на транспорт в Централна Азия. През декември обемът на заявките към ПЕК за превоз на товари между Русия и Узбекистан, Таджикистан и Казахстан се е увеличил със 17%. Ръстът на показателите в ПЕК беше повлиян, наред с други неща, от разширяването на маршрутната мрежа. Тази година компанията откри 88 нови клона. Открихме повече от 70 подразделения в малки региони на Русия с население под 50 хиляди души, много от които са производствени центрове на страната.

Антон Свириденко, изпълнителен директор на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: В логистичното направление се оформиха две основни тенденции - необходимостта от бързо разширяване на капацитета на Източният полигон от железопътни линии и същото бързо разширяване на коридора Север-Юг, който сега ще засяга и Арктическият маршрут. Идеологията е разработена отдавна, оттук и дългогодишната дейност в арктическото направление, но плановете малко изостават от динамиката на тяхното изпълнение. Тази година Източният полигон едва ли ще транспортира 160 милионатона товари, а са необходими 240 милиона тона. Коридорът Север-Юг също трябва да бъде удвоен. Факт е, че оперативната логистика наистина, всъщност, героично успя да бъде възстановена. Загубите в логистичните потоци за годината възлизат на максимум 2-5%. Най-важното е, че Русия започна да формира собствен танкерен флот и то много бързо. Тоест организираме транспорт, но ни трябва и пътища за достъп и тук малко изоставаме. Тази инфраструктура трябваше да бъде готова за спешни случаи преди пет години.

Малък и среден бизнес - *Антон Свириденко, изпълнителен директор на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“:* Един от основните удари по традиция, както се случва в повечето кризи, падна върху сектора на МСП. В началото на годината проблемът с паричните дефицити и прекъсването на веригите за доставки тревожеше повече от 40% от МСП. Но основният проблем беше спадът в търсенето - той беше регистриран от повече от 57% от предприемачите. МСП бързо се адаптираха към ситуацията и до края на годината само 29% от предприемачите се тревожеха за недостига на пари, а 25% от веригите за доставките. Проблемът със спада в търсенето обаче се е превърнал в проблем за повече от 64% от предприемачите. Тоест, ако бизнес активността и някои мерки за държавна подкрепа (данъчни отсрочки, мораториум върху фалити, мораториум върху проверки и др.) можеха да играят роля, то никой не можа да компенсира спада в потреблението. Също така изглежда, че ролята на МСП в икономиката ще остане на ниво от около 20% от БВП до края на 2022 г. Тук има още много да се работи. Като цяло може да се каже, че секторът оцеля, но не се чувства оптимално (макар и малко по-добре, отколкото по време на коронавируса).

Сергей Миронов, основател на ресторантите „Мясо&Рыба“ и „Чебурешная by Mironov“, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: В ресторантьорската индустрия състоянието „нагоре и надолу“ продължава от 2020 г. Като цяло 2022 г. беше нормална, приходите в нашата област средно за страната бяха доста високи - изпреварихме 2019-2021 г. Примерно с 30% печалбите са повече от 2019 г. Въпреки това в отрасъла се случи силно изкривяване. Януари-февруари бяха много добре, след това започнаха „скоковете“ - заведенията се сблъскаха последователно с липса на приходи, стоки, служители и гости. В резултат на това стигнахме до там, че цените на продуктите и услугите се повишиха много силно. Повишиха се заплатите на служителите в ресторантьорството - в други браншове няма

такава рязка динамика. Също така се увеличиха разходите за логистика, на резервните части за оборудването и аксесоарите, които преди това се закупуваха в чужбина. Съответно ресторантите трябваше да вдигнат цените. В съответствие с ръста на себестойността, цените трябваше да бъдат увеличени с 25-30%. Спецификата на ресторантьорството обаче е, че е невъзможно да се вдигнат рязко цените - редовните ни гости идват на определена цена, базирана на заплатата им. Когато цените се повишат в заведение, гостите не спират да посещават ресторанти: те или отиват при конкуренти, които не са повишили цените, или отиват в заведения с по-демократичен ценови формат. В скъпия ценови формат като цяло всичко е наред, бързото хранене също върви добре - по принцип потребителят няма къде да отиде под нивото на заведенията за бързо хранене. На първо място пострадаха заведения с среден ценови формат, където гостът внимателно брои парите. Загубите на потребителите в този сегмент възлизат на 50%. Тези, които не вдигнаха цените на менюто, спечелиха - имаха повече гости, включително и дошли от други заведения. Но не може да се каже, че рентабилността е нараснала рязко - ресторантьорите получиха повече приходи, но дори и при напълно заети заведения работата беше на ниво рентабилност или на червено.

ПРОГНОЗИ ЗА 2023 Г.

Макроикономика - *Александър Широв, директор на Института за национално икономическо прогнозиране на Руската академия на науките, член на Научния съвет на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“*: Събитията се развиват по такъв начин, че настоящата криза може да се окаже най-дългата (ако не вземем предвид рецесията от началото на 90-те) в съвременната руска история. Продължителността ѝ ще постави допълнителни изисквания към качеството на държавната политика, както и ще наложи бизнеса и обществото да търсят допълнителни механизми за адаптиране към спецификата на санкционната криза. С много голяма вероятност през 2023 г. ще бъдат регистрирани отрицателни темпове на ръст на БВП. Нашата оценка в базовия сценарий е -1,4%, но при по-строги санкции в енергетиката долната граница на спада може да надхвърли 3%. Наред с износа, чиято динамика ще определя движението в коридора на възможните стойности на параметрите на икономическата динамика, важно влияние върху БВП ще окажат инвестициите, чиято динамика трудно може да се базира на разширяване на бизнес активността. В тази връзка, ключово влияние върху развитието на икономиката през 2023 г. ще има противоцикличната политика на правителството, която трябва не само да подкрепя инвестициите, но и да осигури приемлива ситуация в социалната сфера. Всичко това е желателно да се направи без значителна вреда на параметрите на стабилизирането на микрофинансирането. Ясно е, че това не е лесно. Икономиката и икономическата политика обаче трябва да имат за задача да постигнат положителна динамика на БВП през втората половина на 2023 г. Само на тази база ще може да се провежда ефективна политика на структурна и технологична модернизация.

Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Центъра за стратегически изследвания, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Рано е да се каже, че опасността е преминала. Руската икономика е изправена пред много повече предизвикателства през следващата година. През декември започна да действа петролно ембарго от страна на ЕС (от 5 декември 2022 г. за петрола и от 5 февруари 2023 г. за петролните продукти), като беше въведен таван на цените на руския петрол от ЕС, страните от Г-7 и Австралия. Според Bloomberg през първата седмица на ембаргото морският износ на петрол от Русия е намалял с 54%. Износът на въглища и тръбопроводен газ също започва напълно да усеща наложените санкции. Ще продължат проблемите с доставките на черни метали. Съответно през следващата година икономиката ще загуби подкрепата на добивния сектор, а спадът на цените на суровините, съчетан със значителните отстъпки за руските експортни доставки, ще окаже натиск върху финансовите резултати на износителите. Освен това ще остане остър проблемът, свързан със санкциите върху доставките на високотехнологично оборудване и технологии за Русия, от които зависи

нормалното функциониране на широк спектър от индустрии - от енергетиката до финансите и логистиката. Сега ситуацията е частично изгладена от продължителността на цикъла на използване на част от оборудването, но тъй като то се износва, необходимостта от подмяна на сложно оборудване и компоненти само ще се увеличи. Реалните разполагаеми доходи на населението продължават да спадат - през III тримесечие намалението спрямо съответния период на предходната година възлиза на 3,4% след намаление с 0,8% през II тримесечие. Допълнителни рискове крие намаляването на търсенето на недвижими имоти, което може да доведе до охлаждане на бизнес активността в строителния сектор: според ДОМ.РФ през третото тримесечие на 2022 г. броят на сключените договори е намалял с 20% в годишно изражение. По този начин съществуват рискове през 2023 г. динамиката на руската икономика да не може да покаже значителни подобрения в сравнение с резултата от текущата година и най-вероятно диапазонът на спад може да бъде 2,5-3%.

Парична политика, прогноза-2023 - Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Централния стратегически изследователски център, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Ако зимата не донесе нови геополитически ескалации на икономиката, регулаторът може да възобнови облекчаването на паричната политика през първото и второто тримесечие на 2023 г. В същото време най-вероятният диапазон за намаляване на лихвите е 6,5-7%.

Ян Мелкумов, икономически наблюдател, експерт в „Института по растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: При сегашното ръководство Централната банка ще запази своята относителна независимост, но все повече ще бъде принудена да финансира нарастващия бюджетен дефицит чрез банковата система, приемайки като обезпечение държавни ценни книжа, които банките ще купуват на търгове на Министерството на финансите. Следователно до края на 2023 г. основният процент може да се повиши. Централната банка ще провежда умерено твърда парична политика за намаляване на инфлацията, курсът на рублата няма да бъде таргетиран. Ключовият лихвен процент вероятно ще остане в зоната на текущата стойност (плюс или минус), тъй като отслабването на рублата ще доведе до по-високи цени на вноса и поскъпване. В същото време спадът на реалните доходи ще доведе до намаляване на разходите и ефективното търсене – а това вече е антиинфлационен фактор. До каква степен тези две тенденции ще се балансират е трудно да се каже сега, но може да се предположи, че това ще се случи до известна степен.

Обменни курсове, прогноза-2023 - Даниил Наметкин, ръководител на Центъра за инвестиционен анализ и макроикономически изследвания на Централния стратегически изследователски център, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Ако говорим за перспективите за 2023 г., най-вероятно курсът на рублата ще продължи умерено да отслабва спрямо долара. Тъй като вносът се възстановява и износьт изпитва нови ограничения (както при износа на петрол, например), руската валута може да претърпи допълнително отслабване до средни нива от 70-75 рубли за долар през първата половина на следващата година. Допълнителен натиск върху курса на рублата може да окаже и въвеждането на таван на цената на руския петрол.

Логистика, прогноза-2023 - Вадим Филатов, съосновател на Първа спедиторска компания, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: Логистичните компании ще продължат да се фокусират върху оперативната ефективност, оптимизирането на разходите и търсенето на нови сегменти за развитие. Тази година операторите са възстановили стотици маршрути; следващата година предизвикателството е да се обединят веригите за доставки и да се изградят непрекъснати операции. Важно е да се предостави на руския потребител познати стоки или достойни аналози, като се избягват неуспехи в логистиката. Също през тази година ПЕК отвори клонове в Узбекистан, Таджикистан, Армения и Турция. Пуснахме

допълнителни полети от Китай и Казахстан. През новата година ПЕК стартира единна мрежа от маршрути за доставка, която ще обедини Русия със страните от Централна, Средна и Югоизточна Азия. След това времето за транспортиране ще бъде намалено с 20-30% в зависимост от посоката. Плановите са откриване на нови клонове в средна и Централна Азия. Нашата компания планира да развие вътрешни маршрутни мрежи в Узбекистан, Таджикистан, Армения, Турция и други азиатски страни, за да започне доставка не само между централните градове, но и до малки градове с население под 50 хиляди души. Благодарение на това ПЕК намалява логистичното рамо и увеличава скоростта на транспортиране до 30%.

Малък и среден бизнес - *Антон Свириденко, изпълнителен директор на „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“*: Основното за сектора на МСП е структурната трансформация. Промислените предприятия в структурата на МСП сега са едва около 5% (без строителния сектор), а би трябвало да са поне два пъти повече. Може да се каже, че основните МСП са съсредоточени в търговията, ресторантьорството, дребното строителство, ремонта и подобни отрасли. А там, по подразбиране, е най-високата конкуренция, което означава, че нормата на възвръщаемост не е толкова висока. Част от малките и средни предприемачи се насочиха към чисто антисанкционен фокус – паралелен внос, алтернативна логистика – и това е добре. Основната задача обаче е да се увеличи потенциалът на промислените МСП, зависи дали секторът на МСП все още може да надхвърли 20% от БВП от икономиката през следващата година. Сега основният лихвен процент е доста висок и обемът на преференциалните кредитни програми за МСП през следващата година няма да надвиши значително обема от 2022 г. (приблизително същата сума пари е отпусната за националния проект за МСП, като тази година). Следователно все още не е възможно да се очаква секторът на МСП да нарасне значително през 2023 г.

Сергей Миронов, основател на ресторантите „Мясо&Рыба“ и „Чебурешная by Mironov“, експерт в „Института за растеж на икономиката на им. П.А. Столипин“: За да подкрепим индустрията през 2023 г., първо трябва да регулираме acquiring. Днес той е напълно откъснат от живота, банките могат да определят проценти за acquiring почти „на случаен принцип“. Преди, когато Visa и Master Card работеха в Русия, банките се позоваваха на тарифите на тези платежни системи. Днес сме изправени пред ситуация, при която ресторант, работещ на опростен данъчен режим, плаща повече комисионни на банката, отколкото данъци на държавата. В режим приходи минус разходи плащаме 1% от печалбата в държавния бюджет, това е нормално ниво. В същото време ние плащаме на банките 2% от приходите по acquiring. Като пример за регулаторна политика може да се посочи Европа, където държавата е ограничила ставките за acquiring до не повече от 0,5%. Ние нямаме ограничения за този процес, ставките растат, необходимо е да се регулира този въпрос и да се ограничи възможността на банките да начисляват лихва. Държавното регулиране по този въпрос е абсолютно възможно - например по-рано държавата задължи ресторантьорите да работят с банките. Следователно е невъзможно да се отречем от въпроса, като кажем, че това са „лични отношения“ и трябва да преговаряме сами. Сега 90% от acquiring минава през банки с държавно участие - Сбербанк и ВТБ. Трябва да се урегулира курса с тях, а останалите банки ще наваксат. И, разбира се, е необходимо да се коригират съществуващите норми. Необходимо е да се прекрати „регулаторната гилотина“, да се премахнат неработещите норми (тъй като често е невъзможно да се изпълнят), да се забавят проверките за неработещите норми, а приемането на нови норми да се извършва чрез строга проверка на представители на бизнеса. Според мен, ако през 2023 г. няма нови външни шокове, бизнесът ще се адаптира напълно към настоящата ситуация. Заместване на вноса, корекция на ястията в менюто, промени в броя на служителите - с всички съществуващи недостатъци, днешните проблеми са напълно разрешими.

<https://delonovosti.ru/>

Маркетингови проучвания на руския пазар

ПРОИЗВОДСТВОТО НА СИРЕНА И КАШКАВАЛИ В РУСИЯ

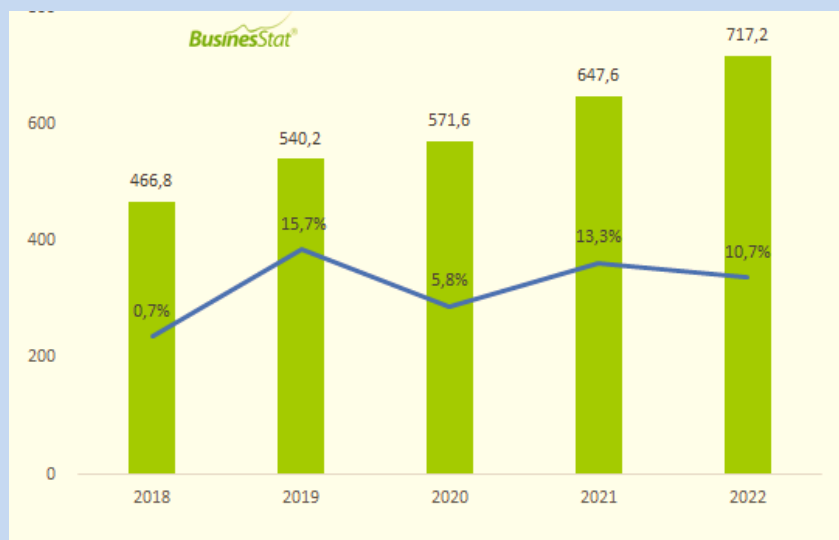
През 2018-2022 г. Производството на кашкавали в Русия се е увеличило с 54% и е достигнало 717 хиляди тона.

В страната се откриват нови биофабрики за производство на закваски.

Според "Анализ на пазара на сирена и кашкавали в Русия", изготвен от BusinesStat през 2023 г., производството им в страната се е увеличило с 53,6% през 2018-2022 г. и е достигнало 717,2 хил.т. Ембаргото за определени видове селскостопански продукти, суровини и храни, което е в сила от 2014 г., се отрази положително на производството на сирена и кашкавали. Забраната за внос доведе до увеличаване на производството в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Производството на сирена и кашкавали се развива особено активно, т.к. преди ембаргото вносите сирена представляваха до 50% от руския пазар.

През 2019 г. ръстът на производство на сирена и кашкавали в Русия е бил максимален за последните пет години и възлиза на 15,7%. Увеличило се е производството на всички видове сирена и кашкавали, с изключение на саламурените: производството на меки сирена се е увеличило с 33,1% спрямо нивото от 2018 г., топени сирена - с 18,8%, твърди - с 12,1%. В началото на 2019 г. влязоха в сила измененията на техническите регламенти на Митническия съюз „За безопасността на млякото и млечните продукти“. Новите правила засягат необходимостта от информиране на потребителите за съдържанието на растителни мазнини в млечните продукти. Предприетите мерки улесниха купувачите да се ориентират в асортимента и да избират натурални продукти, което доведе до увеличаване на продажбите на натурални сирена и кашкавали в Русия и в резултат на това до увеличаване на производството им.

Производството на сирена и кашкавали в Русия през 2018 – 2022 гг/хил.т.

През 2022 г. руските производители на сирена и кашкавали се сблъскаха с редица проблеми, породени от изострянето на външнополитическите отношения. Функционирането на предприятията за производство на сирена и кашкавали включва използването на вносни съставки и материали, като стартерни култури, термосвиваеми торби за зреене на сирената, опаковъчни материали и контейнери, както и топилни машини за производство на топли сирена. Оборудването на заводите също е предимно вносно и са необходими чуждестранни резервни части, за да се поддържат в изправност. Но постепенно руските компании създадоха производството на необходимите части, за да намалят зависимостта от вноса. Прекъсванията в доставките от чуждестранни предястия, според производителите са възникнали едва през първата половина на 2022 г. Впоследствие чуждестранните закваски отново започнаха да навлизат на руския пазар. Производителите обаче решиха да се предпазят и започнаха да установяват сътрудничество с руски биофабрики. Според информация в началото на 2022 г. в Русия са работили само две биофабрики, произвеждащи закваски, а до края на годината те вече са четири - това е цехът за закваски на ГНУ „Вними“, ФГУП „Експериментална биофабрика“ ВНИИМС, Барнаульская биофабрика и ООО „Зеленые линии“. По този начин санкционната криза със сигурност засегна производството на сирена и кашкавали в Русия, но не доведе до фатални последици.

<https://marketing.rbc.ru/>

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ В РУСИЯ, КОИТО РЯДКО СЕ СПОМЕНАВАТ В ПЪТЕВОДИТЕЛИТЕ

ЧУКОТКА.

ОСТРОВИ, КЪДЕТО ПЪТУВАТЕ ВЪВ ВРЕМЕТО - ОСТРОВ РАТМАНОВ

Остров Ратманов (Големият Диомед или Остров Утре, поради международната линия за промяна на датата) е най-западният от двата острова Диомед в центъра на Беринговия проток. Островът е част от Чукотски район на Чукотския автономен окръг на Русия. Границата,

разделяща Русия и Съединените щати, минава от север на юг между островите Диомед.

Остров Ратманов се намира на около 45 км югоизточно от нос Дежнев на полуостров Чукотка и е най-източната точка на Русия. Скалистият остров от типа туя има площ от около 29 km². Международната линия за промяна на датата се намира на около 1,3 км източно от острова. Най-високата точка е връх Покрив, 505 метра. Намира се малко на юг от географския център на острова. Дълбочините край брега достигат 43 метра.

Интересен факт: между остров Ратманов и остров Крузенщерн е само 4 километра през морето. А според GMT между тях има точно 21 часа разлика във времето: ако на остров Ратманов е обяд в четвъртък, на остров Крузенщерн е три часа следобед в сряда.

Географско положение.

Беринговият проток със своите мрачни студени води разделя западното и източното полукуълбо, Азия и Америка, Аляска и Чукотка. Именно тук се намират островите Диомед (второто име е островите Гвоздев), чиято група се състои от два малки острова, които въпреки малкия си размер имат голямо политическо значение. Факт е, че Малкият Диомед (второто име е остров Крузенштерн) принадлежи на Съединените американски щати, а Големият Диомед (или остров Ратманов) принадлежи на Русия. Между тези острови минава границата на тези държави по ледовете на Беринговия проток.

История на острова.

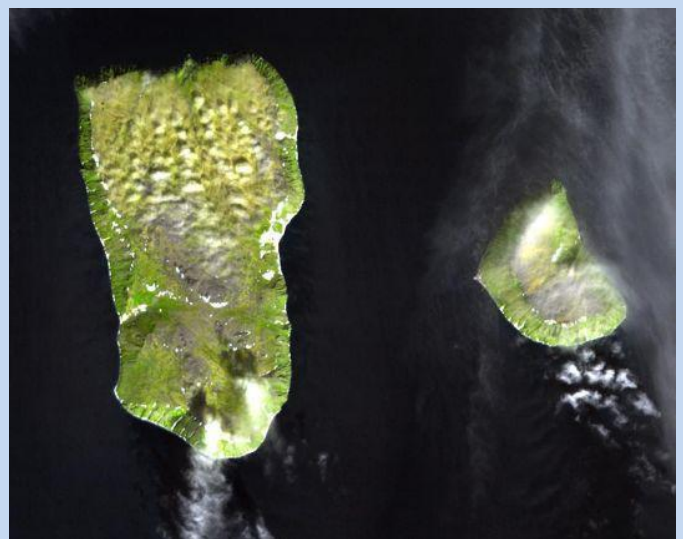
За първи път европейците посещават острова в средата на 17 век, те са били членове на експедицията на Дежнев. „Новият“ остров обаче, разположен толкова далеч и при толкова неблагоприятни климатични условия не представлявал интерес за откривателите и бил забравен до началото на 18 век. В средата на август 1728 г. корабите на експедицията на В. Беринг се приближават до острова и му дават името Големия Диомед. Според разказите на екипажа на корабите, населението на острова по това време е около 400 коренни жители, които живеят в 2 селища - Кунга и Имаклик. След 4 години островът е картографиран, а в началото на 19-ти век

друг руски изследовател погрешка приема скалата, разположена между Големия и Малкия Диомед за трети остров и в чест на свой приятел му дава името Ратманов. Скоро тази неточност е открита, но новото име вече е било прието и е решено остров Големият Диомед да се преименува на остров Ратманов.

Население.

През 1867 г., след продажбата на Аляска на Америка, започва емиграцията на коренното население към остров Ингалик (както ескимосите наричат Малкия остров Диомед), който става американска територия. А в средата на 20-ти век, след началото на Студената война, съветските власти преселват останалото население в континенталната част на страната и организират гранична застанa на самия остров. В момента населението на остров Ратманов се състои само от персонала на граничната служба, като няма нито един човек от местното население. Ландшафтът на острова Ратманов е с площ от около 29 кв. км, дължината му е около 8,5 км, а ширината му е 4,7 км. Със своите очертания Имаклик (ескимоското име на острова, преведено като „заобиколен от вода“) прилича на купа, в средата на която има високо плато, заобиколено от скалисти планини (южни и северни вериги) по периметъра. Южната планинска верига в по-голямата си част има стръмни склонове, прорязани от тесни клисури с остри стръмни ръбове. Склоновете на северното било са по-ниски,

склоновете тук са по-леки, в подножието има големи разсипи от голи камъни. Най-високата точка на острова е връх Покрив, чиято височина е 505 метра над морското равнище. Дълбочината на морето в близост до брега достига 43 метра. На острова има 3 реки, две от които текат на север, а една на югоизток.

Климатичните условия

на острова са сурови, неподходящи за живот. Тук почти през цялата година духат бурни студени ветрове, носещи със себе си ледения студ на Арктика. 300 дни в годината островът е заобиколен от плътен лед, върху който можете да се разхождате до съседния остров, виелиците намаляват видимостта почти до нула, а

през останалите 2 месеца от „лятото“ островът се потапя в гъста мъгла. От приятното - през зимата в небето над острова се виждат ярките корони на северното сияние, хипнотизирайки с красотата си.

Природа.

Флората на остров Ратманов е много слабо представена, тъй като малко растения могат да оцелеят в такива сурови климатични условия. От растенията тук са пуснали корени само няколко вида треви и мъхове, които обгръщат острова със зелен килим в късите летни дни.

Остров Ратманов в Беринговия проток е известен със своята дива природа - на тясна крайбрежна ивица има обширни лежбища на моржове. Такива лежбища има само на руския Диомед. Също така на остров Ратманов се събират огромно количество птици, около 11 вида, чийто общ брой достига 4 милиона индивида. В крайбрежните води на острова преминава масова миграция на сиви китове. Понякога върху ледовете граничарите срещат полярни мечки. През 70-те години на миналия век тук е регистриран единственият в историята на Русия факт на поява на колибри Бъфи.

Инфраструктура на острова.

Имайки предвид големината и местоположението на острова, можем да кажем, че инфраструктурата му е доста развита. На мястото на бившето ескимосско селище Кунга има гранична застанва, полярна станция, други ескимоски сгради също са запазени по крайбрежието на острова, има училищни и складови сгради и, разбира се, хеликоптерна площадка, т.к. хеликоптерът е единственият възможен транспорт тук. Интересни факти: през 2005 г. в крайната източна точка на Руската федерация, чукотският епископ

Диомид монтира и осветява православен кръст с височина 7 метра. Той е издигнат на най-високия хълм на острова идеално се вижда от капитаните на корабите, преминаващи през Беринговия проток и жителите на съседна Аляска. Международната линия за промяна на датата минава между островите Диомед по Беринговия проток. Войниците от граничната служба на остров Ратманов са първите в света, които празнуват Нова година, а след това, ако преминат през ледовете на Беринговия проток до американския остров Крузенщерн, те могат отново да я посрещнат, но сега последни в Света.

Големият Диомед е суров и негостоприемен край, пронизан от студените ветрове на Арктика и заобиколен от ледените води на Беринговия проток. Въпреки цялата си мрачност и недостъпност, остров Ратманов, чиито снимки са очарователни, е красив по свой собствен начин, защото дори при такива условия тук има живот: за краткото лято се излюпват пиленца и се раждат моржове, китовите мигрират към топлите води.

<https://www.syl.ru/>